

Het Kerelslied ('Wi willen van den kerels zinghen')

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

wie der valsche mids mit
 n'oucr al haer d'as gheslact
 i' d'haeren dach ende nachr
 er zueter minnen v'lichsen enedyt
 as h'weut w' hem des biddie d'ich
Fi'nder d'as ontrem v'len
 ergher' enut me' zonne bestem
 an d'yn tonghe z'kerlich

Idas v'p der erden leift
 ael di mer' rechte verspen mach
 ant' wie' rome minne m'v'ende' heft
 ich' beruyd'ist' nachr' ende' d'ich
 ic' men' in' g'he'rl'ck' verdracht
 ergher' d'et' n'onan' en' sach
 u'ne' best' w'p' erde' niet' nuttelich

Hy'nder' d'as' ontrem' v'len
 ergher' enut' me' zonne' bestem
 an' d'yn' tonghe' z'kerlich

Her' god' k'e'

Min' valsch' bl'nd' ondanc
 o' sal'ic' haer' ghesl'ct' g'yn
 ant' z' mich' haer' in' haer' bedwanc
 r' h'ape' so' es' sic' o'c' me' min
 c'w'et' een' enut' v'or' d'yn' v'oum
 d'ats' al' d'ins' sl'ppen' med'iam
 at' m'uech'ist' d'yn' ghesl'cten' mich

Hy'nder' d'as' ontrem' v'len
 ergher' enut' me' zonne' bestem
 an' d'yn' tonghe' z'kerlich

Her' god' k'e'

Min' herte' die' haer' v'p' d'yn' v'oum
 k'ome' mer' v'ast' in' minne
 s'een' ander' mach' mi' enut

Kie'ner' w'af' was' n'oe' g'hedoer
 d'yn' h'oren' k'ry'st'inne

Alm' herte' k'e'

E' bidd' w'p' in' haer' met' verloren
 ic' d'ic' d'yn' minne
 w'ant' ic' g'een' haer' k'onne

Min' herte' k'e'

Wi' willen van den kerels zinghen
 i' sin' van' quader' aert
 i' willen de' n'ees' d'inghen
 i' d'inghen' enen' zinghen' d'iert
 a'c' d'edden' die' z'yn' al' ontu'rt
 en' h' o'ch'it' in' w'p' haer' h'off' g'he'apt
 g'p'raen' haer' al' u'el' d'ra'p't
 haer' w'fen' ende' haer' s'ien' g'hesl'apt
Winghen' w'p' haer' ende' caed
 w'at' haer' hi' al' den' d'ach
 haer' omme' es' de' kerel' so' d'oes
 i' h'eres' meer' dan' h'us' mach

Kenen' g'roen' t'urgh'ien' ant'
 s'and' wel' sin' g'he'rouch
 d'yn' n'enne' hi' in' sin' h'out
 is' hi' wil' g'nen' ter' plouch
 d'yn' comt' tot' hem' sin' w'af' d' vult
 s'p'innende' met' enen' w'che
 e' en' f'leter' om't'ent' haer' m'ule
 f'nde' g'ner' sin' s'uerle' b'rooch
Winghele' ende' w'p' k'e'

Ter' k'ermelle' wille' in' g'nen
 h'em' d'inct' d'ach' es' een' g'ynne
 d'et' w'lh'ot' al' omme' sl'au
 h'et' s'inen' v'erw'ellen' s'it'ue
 d'yn' g'ner' hi' d'inghen' van' den' w'ne
 s'ippans' es' hi' v'w'ort
 d'yn' es' al' de' werelt' yne
 t'et' leut' ende' p'oot
Winghele' ende' w'p' k'e'

Met' enen' d'eu'schen' k'onne
 s'og'ner' hi' d'uer' in' t'el'che
 h'ic' comt' tote' min' w'ne
 G'wil' k'unt' hi' sine' f'last'che
 d'yn' g'he'rl'ck' hem' vele' quader' v'lo'che
 is' haer' d' kerel' g'henact
 d'yn' g'he'rl'ck' in' haer' en' s'ic' v'ant' den' h'f'rou'che
 d'yn' es' de' p'aps' g'henact
Winghele' ende' w'p' k'e'

Dyn' comt' d' g'rote' w'ynem'ule
 f'nde' p'op' h'eyn' t'ur'v'ur'el'ent'ant

Bladzijde 25v van het *Gruuthouse-handschrift* met rechts het Kerelslied. Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/Kerelslied#/media/Bestand:Gruuthouse_kerelslied.jpg (Publiek domein)

Situering

De tekst en melodie van het *Kerelslied* zijn te vinden in het *Gruuthusehandschrift*, dat opgenomen is in de canon van de Nederlandstalige literatuur. In dit liedboek vormt het als historielied wel een buitenbeentje. Het *Kerelslied* (lied 85) is wellicht ontstaan tijdens de Gentse Oorlog, vermoedelijk in of na 1382. Na hun overwinning op het Beverhoutsveld hadden de Gentenaars de Brugse stedelijke elite, die de kant van graaf Lodewijk van Male had gekozen, over de kling gejaagd. Met de kerels worden de plattelandsbewoners bedoeld, die de zijde van de Gentenaars gekozen hadden. Het *Kerelslied* is een spotlied waarin de Brugse elite afrekenet met die opstandige boeren uit het Gentse. Meer informatie over de historische achtergrond geeft J. Dumolyn in deze video: https://www.youtube.com/watch?v=eiWRoElcFkA&feature=emb_logo

Verantwoording van de aanpak

In dit leermiddel integreren we drie belangrijke vaardigheden: leesvaardigheid, luistervaardigheid en kijkvaardigheid. We hebben ook geprobeerd om de tekst zowel historiserend als actualiserend te benaderen. Verder verwijzen we naar de didactische principes zoals die uiteengezet worden in:

<https://www.klascement.net/artikels/67899/middel nederlandse literatuur in het secundair onderwijs/>

We vestigen er de aandacht op dat de afbeeldingen van de schilderijen zoveel pixels bevatten dat ze gemakkelijk uitvergroot kunnen worden, zodat men de details goed kan bestuderen.

Vragen en opdrachten

We baseren ons hoofdzakelijk op de interpretatie van A.M.J. van Buuren en houden ook rekening met recentere commentaren. Voor meer details verwijzen we naar de bibliografie.

De tabel zou als volgt ingevuld kunnen worden.

N.B. 'Ze zijn gemeen van aard' (strofe 1) betekent dat de kerels de incarnatie zijn van alle of van de meeste hoofdzonden. 'Ze deugen niet zonder dwang' (strofe 6) beklemtoont nog eens dat ze vol ondeugden zitten.

HOOFDZONDE	BRUEGEL	KERELSLIED
1. Superbia (hoogmoed - hovaardigheid - ijdelheid)	De man met de veer op zijn hoed.	Strofe 1: Ze willen de soldaten onderwerpen (rebelse hoogmoed). Strofe 3: Hij denkt dat hij een graaf is (grootheidswaan).
2. Avaritia (hebzucht - gierigheid)	De blinde bedelaar die zijn hand uitsteekt, maar geen aalmoes krijgt.	Strofe 3: Dan is heel de wereld van hem.
3. Luxuria (onkuisheid - lust - wellust)	Het vrijend koppel.	Strofe 4: De vrijpartij.
4. Invidia (nijd - jaloezie - afgunst)	De man die zijn buurman tegen de kaak slaat?	
5. Gula (onmatigheid - gulzigheid - vraatzucht)	De boeren aan de herbergtafel: bier, brood, zout en een veel te grote klomp boter.	Het refrein: Hij eet heel de dag, dw.z. hij zit heel de dag te schranzen, zonder ophouden. Strofe 2: grote homp roggebrood. Strofe 3: overmatig drankgebruik.
6. Ira (woede - toorn - gramschap)	De norske man naast de nar, die duidelijk kwaad is.	Strofe 4: Dan scheldt ze hem de huid vol (de boerin).
7. Acedia (gemakzucht - traagheid - luiheid)	De boeren die niet werken, maar drinken en dansen.	Strofe 3: De boer die niet werkt, maar feestviert.

Bibliografie

W. Bosing, *Hiëronymus Bosch. Tussen hemel en hel*. Köln: Taschen/Librero, 2001.

H. Brinkman, 'Het Kerelslied: van historielied tot lyriek van het beschavingsoffensief'. In: *Queeste* 9 (2002). Zie: [https://www.dbnl.org/tekst/ que002200201_01/ que002200201_01_0010.php](https://www.dbnl.org/tekst/que002200201_01/que002200201_01_0010.php)

H. Brinkman, 'Een lied van hoon en weerwraak. 'Ruters' contra 'kerels' in het Gruuthuse-handschrift'. In: *Queeste* 11 (2004). Zie: [https://www.dbnl.org/tekst/ que002200401_01/ que002200401_01_0001.php](https://www.dbnl.org/tekst/que002200401_01/que002200401_01_0001.php)

H. Brinkman (ed.), *Het Gruuthuse-handschrift*. Ingeleid en kritisch uitgegeven door Herman Brinkman. Met een uitgave van de melodieën door Ike de Loos. Hilversum: Verloren, 2015. (Twee delen)

A.M.J. van Buuren, "'Ay hoor van desen abuze". Enkele dorpers uit de Middelnederlandse literatuur'. In: R.E.V. Stuip & C. Vellekoop (red.), *Gewone mensen in de Middeleeuwen*. Utrecht: HES Uitgevers, 1987.

K. Heeroma, 'Wi willen van den kerels zinghen'. In: *Maatstaf*. Jaargang 16 (1968-1969). Zie: [https://www.dbnl.org/tekst/ maa003196801_01/ maa003196801_01_0087.hp](https://www.dbnl.org/tekst/maa003196801_01/maa003196801_01_0087.hp)

J.D. Janssens, V. Uyttersprot & L. Dewachter (eds.), *Egidius waer bestu bleven. Lieder uit het Gruuthuse-manuscript*. Leuven: Davidsfonds, 1992.

J. Janssens, *Uilenspiegel. De wereld op zijn kop*. Leuven: Davidsfonds, 1999.

J. Janssens, *Spiegel van de middeleeuwen. In woord en beeld*. Leuven: Davidsfonds, 2011.

J. Koldewey, I. Geysen & E. Tahon, *Liefde & Devotie. Het Gruuthusehandschrift: kunst en cultuur omstreeks 1400*. Brugge: Ludion, 2013.

J. van Laarhoven, *De beeldtaal van de christelijke kunst. Geschiedenis van de iconografie*. Nijmegen: SUN, 1992.

Websites

<https://litterairecanon.be/nl/werken/gruuthuseliedboek>

<https://www.kb.nl/themas/middeleeuwen/het-gruuthusehandschrift>

<https://www.youtube.com/watch?v=kJgNvCaTfU4>

<https://canon2015.litterairecanon.be/fr/oeuvres/gruuthuseliedboek/fragment>

<https://litterairecanon.be/nl/werken/media-gruuthuse>

https://www.youtube.com/watch?v=_vKLG9gHd9g&t=56s

https://www.youtube.com/watch?v=eiWRoElcFkA&feature=emb_logo

https://nl.wikipedia.org/wiki/De_boerendans

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/aa/Pieter_Bruegel_The_Peasant_Dance.jpg

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Zeven_Hoofdzonden_\(schilderij\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Zeven_Hoofdzonden_(schilderij))

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Hoofdzonde>

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Luilekkerland_\(Bruegel\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Luilekkerland_(Bruegel))

jan.uyttendaele@gmail.com